

Суть ідеї авторського проектування полягає в тому, що будь-яка педагогічна теорія або напрацьована на її основі технологія ілюзорні, якщо не передбачають з самого початку відповідного носія цих ідей. Тобто, будь-яка педагогічна теорія повинна бути і теорією суб'єкта, який її реалізує. Це означає, що теорія повинна включати вимоги до цього педагога, так і в тому, що він повинен прийняти, стати прибічником її, носієм (Серіков В.В., 2004).

В процесі авторського проектування потужно розгортається рефлексивна функція учителя, яка виражається в його діях по самовиченню, аналізу причинно-наслідкових зв'язків, в пошуці шляхів до особистості учня, моральних сумнівів, реалізації педагогічних задумів, роботі над собою, а також у застосуванні цієї здатності до складних умов і обставин професійного буття, пошуці і особистісній оцінці власного життєвого, в тому числі педагогічного досвіду. Рефлексія – необхідна основа професійної і в цілому життєвої творчості, яка починається з сімнівів в сутнісному і пошуці нового. Особливістю педагогічної рефлексії являється те, що учитель постійно знаходиться в стані рефлексуючого суб'єкта: на уроці, на перерві, в спілкуванні з учнями, колегами і наодинці із собою, своїми думками і почуттями. Це обумовлено специфікою педагогічної праці: учитель екзистенційно «пов'язаний» зі своєю професією, яка являється сутнісною частиною його життєдіяльності. Педагогічна рефлексія виводить учителя на рівень (щабель) індивідуальності: він розкривається в собутньому, авторському розумінні педагогічної реальності, у напрацьованні власного, суто індивідуального, унікального і неповторного способу буття в професії, свого погляду на педагогічний процес, власного обличчя, в дотриманні свого внутрішнього голосу.

Майбутній педагог повинен пройти свою власну, своєрідну професійну соціалізацію, прийти до компетентності, до особисто набутого досвіду. І така соціалізація включає в себе достатньо тривалі, в тому числі допрофесійні і позапрофесійні, періоди в різних сферах. Навчанням в педагогічному виші можна задати майбутньому учителю професійно-ціннісні орієнтири і включити у культуротворчий процес. Продуктом такої творчості являються: досвід відносин, самобутній світ, в якому своєрідно інтерпретується учбовий предмет, і, накінець, сама авторська педагогічна система учителя. Тому мета педагогічної освіти повинна бути представлена як досвід, набір компетентностей, а не лише як орієнтири в певній предметній сфері.

Н.В. Підбуцька, Ж.Б. Богдан

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків

ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄВОЇ ЗАДОВОЛЕНOSTІ ІНЖЕНЕРІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ

Кожна людина має достатньо великий набір цілей у житті, та свою діяльність спрямовує на їх досягнення, але цей набір є індивідуальним. А ось відчувати задоволеність від життя, психологічний комфорт та взагалі бути щасливою людиною бажає бути кожен. Тобто життєва задоволеність має велике значення, але вона залежить від різних факторів: сімейне життя, професійне життя та інше. Життєва задоволеність відображає загальний психологічний стан людини, ступінь її психологічного комфорту та соціально-психологічної адаптованості.

Так, для визначення та оцінки загального психологічного стану у інженерів протягом професійного становлення було проведено дослідження, у якому приймали участь студенти НТУ «ХПІ» 6 курсу інженерних спеціальностей в кількості 45 осіб, спеціалісти – інженери з досвідом роботи до 10 років – 17 осіб, та з досвідом більше 10 років – 18 осіб. Життєву задоволеність було діагностовано за допомогою методики «Індекс життєвої задоволеності» Н.В. Паніної, що має такі показники, як інтерес до життя, послідовність у досягненні мети, узгодженість між цілями, власна позитивна оцінка, загальний фон настрою, задоволеність життям. Використовуючи математичні методи статистики достовірних відмінностей не було знайдено, але виявлена достатня

стійка тенденція із зміною життєвої задоволеності.

Згідно проведеному дослідженню за шкалою «інтерес до життя», що відображає ентузіазм та захопленість повсякденним життям, 46,7% студентів і молодих фахівців, а також 66,7% з професійним досвідом більше 10 років мають високий рівень; 31,1% майбутніх інженерів більш схильні до апатії, відсутності захопленого відношення до повсякденного життя, 22,2% студентів, 53,3% молодих інженерів та 33% з найбільшим досвідом роботи мають середній, помірний інтерес до життя.

За шкалою «послідовність у досягненні мети» 48,9% респондентів серед студентів, 73,3% серед інженерів з досвідом до 10 років та 60% серед спеціалістів з більшим стажем характеризуються як рішучі, стійкі, спрямовані на досягнення цілей; низький рівень мають 33,3% студентів, 13,3% – респонденти групи 2, що характеризує їх пасивне примирення з життєвими невдачами, покірне прийняття всього, що приносить життя.

Що стосується узгодженості між поставленими і реально досягнутими цілями, то 42,2% студентів, 66,7% та 60% фахівців переконані в тому, що вони здатні досягти найважливіших цілей; 46,7% досліджуваних студентів, 6,7% працівників з досвідом до 10 р., 13,3% – більше 10 р. вважають, що найкращі моменти їх життя залишились в минулому, що іншим людям пощастило більше, чим їм, а тому нема сенсу ставити далекі цілі. Зауважимо, що вік студентів 21-22 роки.

Результати дослідження рівня позитивної оцінки себе та власних вчинків свідчать, про те, що близько половини студентів оцінюють свої зовнішні і внутрішні якості на високому рівні, тобто мають високу самооцінку. Майже такі ж результати мають працюючі інженери. 35,6% студентів та 6,7% інженерів з досвідом більше 10 років мають низьку самооцінку, а серед спеціалістів з досвідом роботи до 10 років таких якостей не виявлено;

Щодо загального фону настрою у більшості, біля 65% спостерігається високий рівень оптимізму, задоволення від життя; низький рівень у 22,2% майбутніх інженерів, 13,3% серед тих, що працюють більше 10 років. Респонденти цієї категорії мають певну втому від «життя», відчують пригніченість та вважають, що їх «найкращі часи» вже в минулому.

У цілому, загальний індекс задоволеності життям достатньо високий, тобто у більшості студентів та працівників інженерних спеціальностей з різним досвідом спостерігається емоційний баланс, майже відсутня тривожність, присутня задоволеність ситуацією й своєю роллю у ній.

За допомогою кореляційного аналізу виявлений достовірний взаємозв'язок на рівні 0,05 ($r=0,275$) між задоволеністю обраною професією та інтересом до життя, також між задоволеністю професійним вибором та послідовністю у досягненні мети ($r=0,236$). Це свідчить про те, що задоволеність життям безумовно залежить від реалізації у професійній діяльності.

Таким чином, в цілому більшість інженерів задоволені життям на відміну від студентів технічних спеціальностей, що напевно може бути пов'язано із тривогою перед майбутнім працевлаштуванням та відповідно самореалізації у житті.

А.В.Поденко

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, м.Харків

ЯКОСТІ ОСОБИСТОСТІ ОРГАНІЗАТОРА В УЧНІВ СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема організаторських здібностей є одночасно і актуально новою, і такою, що відрізняється традиційністю. Сучасне суспільство ставить особливі вимоги, з одного боку, до якості менеджменту різних сфер діяльності, а з іншого боку, – до якостей та здатностей особистості, яка бере участь у цих діяльностях. Тому різноманітні напрямки науки намагаються запропонувати різні погляди на організаторську діяльність та формування здібностей до неї (В. В. Давидов, Л. М. Карамушка, А. Д. Карнишев, Р. Л.